

HV_623 PAŘÍŽSKÁ ŠESTKA

7. téma: Jediné/á (dvě?) kolektivní dílo/a a rozpad Les Six

ALBUM DES SIX + SVATEBČANÉ NA EIFFELOVCE?

- *Album des Six* jediným dílem, kde figuruje všech ŠEST jmen
- *Svatebčané na Eiffelovce* jediným dílem, na kterém spolupracovalo PĚT členů Šestky
- Isabelle Werck: Šestce došel dech již po vydání klavírního alba (leden 1920!)

ALBUM DES SIX

- Poulenc, Durey, Honegger, Tailleferre, Auric zkomponovali své kusy mezi červencem 1919–lednem 1920
- Milhaud použil *Mazurku* z roku 1914
- Je to album, ale zároveň suita
- Prélude: Auric
- Romance sans Paroles: Durey
- Sarabande: Honegger
- Mazurka: Milhaud
- Valse: Poulenc
- Pastorale: Tailleferre
- Výrazné společné rysy: extrémní miniatury (často pouze stránka hudby) + silné disonance + někdy výrazná melodika + harmonická ostinata + velmi rozšířená harmonie + modalita + šlágrovitost (Poulenc, trochu Auric)

SVATEBČANÉ NA EIFFELOVCE

- Libreto: Jean Cocteau
- Původně zakázka POUZE pro Aurica
- Ten poprosil kolegy, aby mu někdo ze skupiny s dílem pomohl → Cocteau rozhodl, že pomohou všichni
- Louis Durey spolupráci odmítl
- *Svatebčané* pro Šestku spíše ostuda:

Milhaud: Je to nejslabší manifestace Cocteauovy estetiky

Poulenc: Kromě Auricovy overture to stojí celé za prd.

- Když mělo být o pár let později představení obnoveno, členové bývalé Šestky dokonce odmítli divadlu zaslat partitury!
- Dílo nepotěšilo Šestku, ale nadchlo kritiky, zejména Vuillermoze a Vuillemina, pro které to byla voda na mlýn o neschopnosti skupiny

SVATEBČANÉ NA EIFFELOVCE

- Celkem 10 částí (opět spíše suita)
- Auric – 2x (Overture + Ritournelle)
- Honegger – 1x (Pohřební pochod)
- Milhaud – 3x (Pochod + fuga + odchod)
- Poulenc – 2x (2 části attacca)
- Tailleferre – 2x (Valse + Čtverylka)
- Všichni autoři museli při komponování vycházet z jednoho obsazení (1111111 hp cel perc strg)
- → komorní orchestr, ale pro některé členy (např. Poulenc) už poměrně velké obsazení
- Úroveň kvalitativně kolísá – nejslabší spíše Milhaud
- Poulenc se projevuje jako Pařížan
- Auric a Tailleferre spíše jako Francouzi
- Honnegerův pochod nejlépe řemeslně zvládnutý

ZAČÁTEK KONCE

- Auric, Poulenc, Milhaud, Tailleferre cílem kritiků po premiéře *Svatebčanů*
- Honegger jediný ušetřen → přesně týden před premiérou *Svatebčanů* (11.6. 1921) uvedeno Honeggerovo oratorium *Le roi David*
- *Král David* svým způsobem zpečetil osud skupiny
- 1) Honeggerovo (ne)nápadné rozloučení s estetikou skupiny
- 2) Cocteau, Milhaud a Poulenc považovali Honeggerovo oratorium za zradu
- 3) *Král David* vřele přivítán konzervativní částí publika (včetně Vuillermoze a Vuillemana)
- Vuillermoz: I když je *Král David* velmi svérázný, navazuje na tradici Bacha, Debussyho, Ravela a Stravinského
- Poulenc: „*Je to špatné dílo aspirující na Římskou cenu, je to obrovská chyba, je to pitomost. Připouštím, že poslední sbor je hezky napsaný. Tomuto krásnému domácímu úkolu napsanému studentem Honeggerem dávám 19 bodů z 20.*“
- Poulenc se patrně cítil méněcenný, protože byl jako jediný ze skupiny autodidakt (na konzervatoři odmítnut)

KONEC ŠESTKY

- Skupina nezanikla ze dne na den
- Spíše postupně vybledávala, až jednoho dne zkrátka nebyla
- Isabelle Werck: V roce 1922 se „*od Šestky začal postupně odvracet i Cocteau, pokud to však nebyla Šestka, která se odvrátila od něj.*“ (s. 40.)
- Satie, 1922: „*Šestka jako skupina již neexistuje, namísto toho ale existuje šest talentovaných a nezávislých skladatelů, jejichž nezávislost a individuální přístup jsou nepopíratelné, ať si píše nebo dělá kdo chce, co chce.*“
- Satie: Šestka se přirozeně rozpustila, když některým jejím členům stoupla příliš sláva do hlavy
- Satieho odklonil od Les Six zájem v dadaismu a přátelství s Tristanem Tzarou → v té době začal Satie na popud Henriho Saugeta přemýšlet o založení skupiny *Tří* (pozdější Arcueilské školy)
- **Arcueilská škola** pro Satieho představovala jeho nynější zálibu v dadaismu, který měla skupina odrážet
- **Les Six** zase měla odrážet (v roce 1920) Satieho někdejší zájem: neoklasicismus a hudbu každodennosti
- 14. března 1923 především díky pomoci MILHAUDA představuje Satie novou skupinu – Arcueilskou školu – do které vkládá nové naděje → hudebním vzděláním skupinu zaštiťuje Charles Koechlin (u kterého ale nyní studuje i Poulenc)
- **Všeobecně bývá za oficiální konec Les Six zrušení koncertů v baru *Vûl na střeše* v roce 1924**
- 1923: Cocteauova báseň na rozloučenou začíná pouze PĚTI autory „*Auric, Milhaud, Poulenc, Tailleferre, Honegger*“ = kde je Durey?

SATIE PODIVÍN

- Satieho podivínský charakter k sobě přitáhl Nouveaux Jeunes i Les Six
- Satieho podivínský charakter od sebe odehnal již dospělejší členy Les Six
- Poulenc v dopise Roland-Manuelovi r. 1922: „*Co se týká Satieho, upřímně ti řeknu, že jsem nadšený, že už ho nemusím vídat.*“
- Poslední hřebík do rakve r. 1924: Poulenc, Satie a Auric společně v Monte Carlu → hádka kvůli kritiku Louisi Laloyovi
→ Satie s nimi zpřetrhal veškeré vztahy
- Auric a Poulenc si až do Satieho smrti v roce 1925 neřekli jediné slovo
- Satieho dopis Milhaudovi v r. 1924: Z celé Šestky jsi zbyl už jenom ty.
- A opravdu, byl to pouze Milhaud, který se se Satiem přátelil až do jeho konce v červenci 1925 a kdo měl na starosti jeho pozůstalost

PROČ ŠESTKA ZANIKLA?

- Důvod č. 1:

- Ne všichni patřili do Šestky stejně a s postupným rozpadem Šestky to kritici zmiňují velmi často:

Paul Rosenfeld: „*Tailleferre a Honegger vystoupili ze skupiny kvůli tomu, že do ní patřili o trochu méně, než zbylí tři (Durey již členem nebyl), Milhaud, Poulenc a Auric.*“

→takže Šestka byla vlastně jen *Trojka*

- O tom svědčí i fakt, že na základě *Svatebčanů* si pro Ballet Russes objednal balety POUZE u Milhauda, Poulenca a Aurica → nejhorlivějších zastánců původního L'esprit nouveau
- → přílišná odlišnost jednotlivých členů

PROČ ŠESTKA ZANIKLA 2?

- **Důvod č. 2: Maurice Ravel:**
- Skupina (primárně však Cocteau v *Kohoutu a Harlekýnu* a Satie) se vyjadřovala proti Debussymu
- NICMÉNĚ: Les Six se vymezovala POUZE proti impresionismu a Debussyho následovníkům a epigonům, přičemž největšího **spatřovala především v Ravelovi**
- Milhaud: *„Od svého prvního setkání s Debussym v roce 1905 jsem ho nepřestal nikdy obdivovat a i přes fakt, že se Šestka silně vymezovala proti impresionismu a všem Debussyho následovníkům, což se setkalo s naprostým nesouhlasem veřejnosti, celá skupina Debussyho opravdu milovala.“*
- Silná reakce proti Debussymu (u Cocteaua a Satieho) mířena především proti jeho epigonům, ne proti samotnému Debussymu (alespoň v ideologii členů Šestky, nikoliv jejího manažera a mentora)
- I kvůli obdivu k Ravelovi se součástí skupiny nikdy nestal Roland-Manuel = ařkoliv členem NJ více než Milhaud

CO JE S RAVELEM?

- Paradoxem je, že Ravel od r. 1917 míří (stejně jako Les Six) směrem k neoklasicismu a jazzu
  - Fulcher: „*Pokud byl d'Indy předním skladatelem staré generace, která hájila pravověrný model klasicismu Maurice Ravel byl ten nejviditelnější, který tento model napadl jak politicky, tak i esteticky.*“ → **stejně jako P6!!!**
  - Zásadní rozdíl mezi neoklasicismem Šestky a Ravelovým byl politického rázu:
  - Cocteau a Les Six: snahy **zmodernizovat** d'Indyho klasický model PRAVICOVÉHO SPEKTRA
  - Ravel: napadnout a zmodernizovat pravicový model klasicismu ztotožněním s intelektuálně kritickou rolí LEVICE
- Ravelův universalismus, který se projevil již za IWW (odmítnutí vstupu do Ligy, odmítnutí Řádu č. legie apod.)
- Stejně jako d'Indy během Dreyfusovy aféry, i Ravel po r. 1918 hledal skrze svou hudbu politické vyjádření, ale kulturně snášenlivým a intelektuálně kritickým způsobem, který si vytvořil během války
  - Na rozdíl od *nacionalismu* Les Six a Cocteaua je Ravelovo *vlastenectví* poháněno levicovým smýšlením

ALE

- Ne všichni členové Šestky ale sdílí Cocteaův nacionalismus:
- Satie: od r. 1914 člen socialistické buňky a na přelomu 10. a 20. let vstup do fr. komunistické strany
- Satie v říjnu 1921: „*Cocteau se dostal příliš doprava, kde ho již nemohu sledovat. Já směřuji doleva, hodně doleva.*“
- Milhaud: jako Žid nemůže být francouzským nacionalistou → vždy obdiv k levici (turné po SSSR v polovině 20s)
- Durey: po opuštění Les Six v létě 1921 cesta do St. Tropez a vstup do fr. komunistické strany

PROČ TEDY RAVEL?

- Nevraživost mezi Satiem a Ravelem → rozpad NJ v listopadu 1918 (ačkoliv oba spadají do levice)
→ Durey na poslední chvíli zařadil dílo Ravela na koncert NJ a Satie se rozčílil
- **Durey od vzniku NJ po rozpad Šestky nesouhlasil s útoky na Ravela**
- Satie v dopise Cocteauovi, srpen 1920: *„Je to ten bastard Durey, který je příčinou všeho...Kdy se ho konečně zbavíme? Ano. Napsal jsem Milhaudovi. Myslel jsem, že byl s námi: chyba. Nebyl.“*
- Paradox je, že Satie a Durey byli mezi prvními, které přivítala komunistická strana Francie

TAKŽE SPÍŠ DUREY?

- Louis Durey (*1888) nejstarší člen skupiny (o 11 let starší než Poulenc a Auric) → v r. 1920 už měl svůj názor na umění, estetiku a politiku, zatímco FP a GA se zhlíželi v Satiem a Cocteauovi
- Durey jako Cocteauův a Satieho největší estetický odpůrce, když odmítá jejich útoky na Ravela
- Ravela uvnitř Les Six však obdivovali i Honegger + Tailleferre → častí hosté u Ravela doma i přes jeho otevřené nepřátelství ke skupině
- Fakt: Durey odmítl spolupracovat na *Svatebčanech*, protože nesouhlasil s kampaní proti Ravelovi
- Dureyova rezignace na členství v Les Six již v březnu 1921
- V dubnu 1921 (2 měsíce před premiérou *Svatebčanů*) se Durey v tisku staví po bok Roland-Manuela, když obhájuje Ravela → Durey i Roland-Manuel shledávají nebezpečí v *obnažené jednoduchosti* Satieho (a Les Six) estetiky

SATIE-DUREY-RAVEL

- Triumvirát těchto skladatelů způsobil rozpad Les Nouveaux Jeunes v roce 1918
- Triumvirát těchto skladatelů způsobil rozpad Les Six v roce 1921
- I přes to, že všichni spadali do spektra francouzské levice
- Po opuštění P6 se Durey oddal více politickému životu než tomu hudebnímu (jako jediný člen skupiny)
- Kromě útoků na Ravela se Dureyovi jako přesvědčenému komunistovi též přičily večírky vysokých kruhů
- Louis Durey byl členem skupiny nejméně → politicky i esteticky